

KURIKULUM “IZGRADNJA KARAKTERA”

VRLINE U UČENJU

ILI KAKO TI MONTESSORI KARTICE MOGU POMOĆI

DR. SC. CARLA KONTA

ČEGA ĆEMO SE DOTAKNUTI?

Što su uopće “Montessori kartice”?

Kako se njima koristiti?

Što su vrline i zašto su važne?

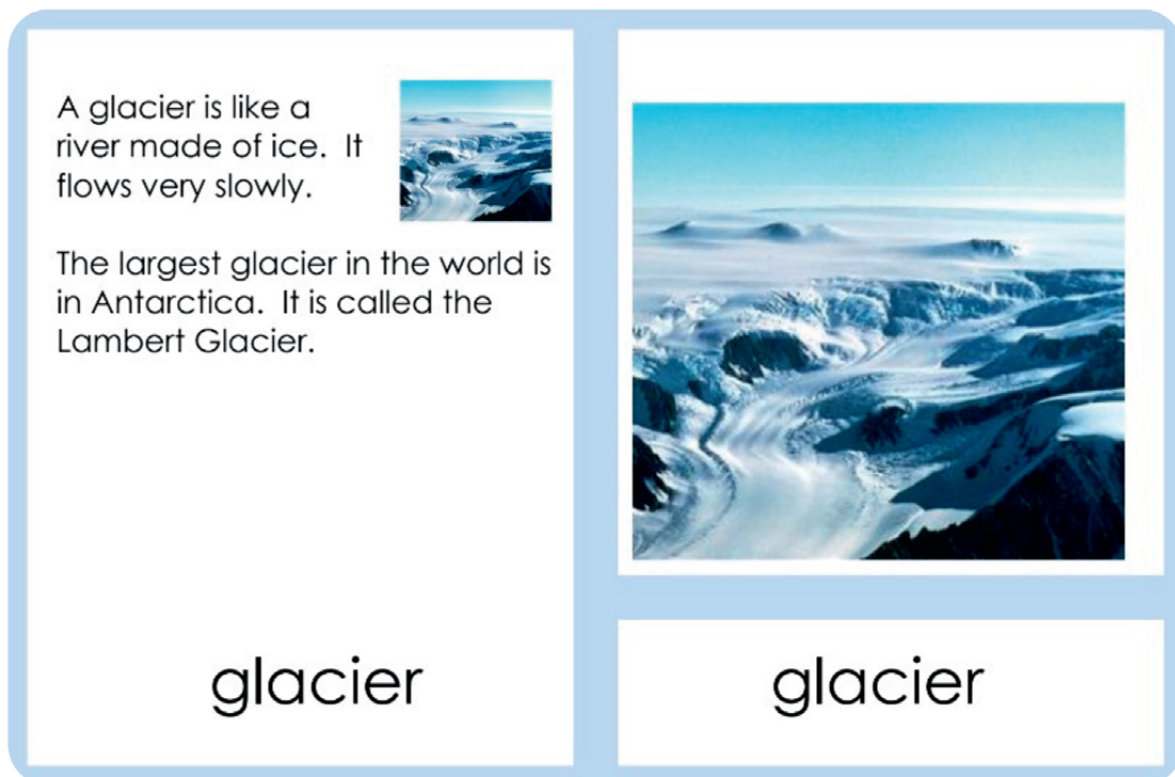
Kako primijeniti iste i kako ih oblikovati u
djeci?

Što su Montessori kartice nomenklature?

Takozvane “Montessori kartice” su nomenklaturne kartice koje je Maria Montessori razvila u okviru svoje pedagogije kako bi pomogla djetetu u procesu usvajanja i usavršavanja jezika. Nomenklaturne kartice su prave kartice, obično podijeljene u tri dijela od kojih jedan sadrži sliku predmeta, drugi njezin naziv i kratku definiciju.*

Prve kartice koje je Maria Montessori razvila bile su iz područja botanike s ciljem da dijete upozna biljke i da ih klasificira prema njihovim karakteristikama. Zatim je, s obzirom na njihovu učinkovitost kod djece, Montessori odlučila proširiti njihovu upotrebu na različite kategorije poput životinja, geografije, prijevoznih sredstava i druge.

Evo primjera trodjelnih nomenklaturnih kartica:

*Postoje razne varijante kartica s obzirom na dob, svrhu i kontekst poučavanja.

Kako koristiti kartice o vrlinama?*

U slučaju prepoznavanja, vježbanja i usvajanja vrlina kod djece preporučam ti kartice inspirirane Montessori pedagogijom koje se mogu koristiti u Montessori učionici, tijekom razredne nastave u tradicionalnoj školi, tijekom sata razredništva, unutar radionice, a posebno sam ih pripremila za upotrebu unutar tvoga doma.

Kartice možeš koristiti na sljedeći način:

- 1.) izaberu jednu vrlinu tjedno. Ako je dijete u prvoj razvojnoj fazi (3-6) preporučam odvojiti dva tjedna do mjesec dana kako bi učilo, vježbalo i usvojilo izabranu vrlinu.
- 2.) ako koristiš kartice u razrednoj nastavi od 1.-4. razreda osnovne škole koristi jednu vrlinu u duljini jednog do dva tjedna. Slijedi ritam razrednog okruženja i potrebe svojih učenika.
- 3.) ako koristiš kartice na satu razredništva predlažem rotirati jednu vrlinu mjesečno s obzirom na mjesečni broj sati razredništva.
- 4.) ako koristiš kartice u svome domu rotiraj ih na tjednoj bazi ako su tvoja djeca starija od 6 godina i ako imate dovoljno vremena da zajedno radite na njima. Predlažem nazvati svaki tjedan imenom jedne vrline, npr. Tjedan poštovanja (ako vidiš da se često svađaju), tjedan umjerenosti (primjerice tijekom božićnih blagdana), tjedan ustrajnosti (kada se pojave poteškoće u učenju). Možeš prilagoditi upotrebu kartica liturgijskoj godini ili nekoj drugoj tradiciji unutar vaše obitelji.
- 5.) kartice o vrlinama upotpuni, ako želiš, dodatnim pričama, biografijama i filmovima na tu temu.

* Primjer preuzet sa Trillium Montessori - Free Resource Library (<https://www.trilliummontessori.org/join-library-convertbox/>).

Primjer tjedna: učiti vrlinu u praksi

Ponedjeljak: predstavi vrlinu na jutarnjem okupljanju. To može biti krug, sastanak, jutarnji pozdrav, jutarnja košara, čitanje naglas, itd. Razgovarajte o vrlini - definiraj što je to i navedi primjere kako ta vrлина izgleda na djelu.

Utorak: odglumi vrlinu. Predstavi dva scenarija: 1. jedan gdje vrлина djeluje u pozitivnom kontekstu i jedan gdje nedostaje. Predlažem ti započeti sa scenarijem u kojem vrлина nedostaje. Probaj to izvesti teatralno i smiješno. Djeca jako dobro uče kad uključimo u proces sva njihova osjetila. Završi sa scenarijem u kojem se vrлина koristila i u kojem je situacija završila drugačije (bolje).

Srijeda: nacrtajte sliku koja predstavlja vrlinu o kojoj trenutačno učite.

Četvrtak: napišite pjesmu ili kratku priču, napravite skeč ili smislite skeč koristeći trenutnu vrlinu.

Petak: održi krug o vrlini. Razmišljajte zajedno. Započni krug kratkom šutnjom u kojoj sudionici (tvoja djeca, učenici, itd.) mogu razmisliti o onome što žele reći i podijeliti. Svatko naizmjenice može reći kako je taj tjedan pokazao ili vidio tu vrlinu na djelu.

Dodatna ideja: na kraju kruga svako dijete dobiva mali dragulj (kamen ili sličan predmet) koji predstavlja kako se taj tjedan trudio živjeti vrlinu. Dragulji se tijekom godine skupljaju. Čak i ako se dijete bori s nekom vrlinom, ono skuplja dragulj - dragulj se ne uskraćuje jer rad na vrlini uvijek traje. Na kraju godine ili ciklusa od prikupljenih "dragulja" dijete može izraditi simbolično umjetničko djelo i tako si vizualizirati rad na vrlinama.*

* Druga varijanta, za stariju djecu, može biti da svatko uzima jedan do tri dragulja ovisno koliko je taj tjedan uspio živjeti vrlinu. Broj dragulja je osobna samoprocjena.

Što su vrline i zašto su toliko važne?*

Ljudske vrline su zdrave moralne navike koje jačaju naš karakter. “Posjedovanje vrlina svojstvo je uma, volje i srca koje nam ulijeva čvrstoću karaktera i daje postojanost našoj osobnosti” podsjeća nas Alexandre Havard u svojoj knjizi *Istinsko vodstvo**. Prema grčkom filozofu Platonu četiri glavne ljudske vrline su razboritost, pravednost, hrabrost i vladanje sobom (zastani kratko i zamisli se kako si i u kojim situacijama zadnji tjedan živio/la ove četiri vrline).

Posjedovanje vrlina svojstvo je uma, volje i srca koje nam ulijeva čvrstoću karaktera i daje postojanost našoj osobnosti.

Zanimljivo je da riječ vrlina dolazi od latinski “virtus” što znači snaga ili moć. Koliko nam veliku moć daje življenje i prakticiranje vrlina! Ako se trajno vrše, vrline nam povećavaju sposobnost djelovanja. To vrijedi kako za nas odrasle, tako i za našu djecu.

Kako primijeniti vrline u svakodnevnom životu?

1. govori jezikom vrlina

Jezik oblikuje naš karakter. Način na koji razgovaramo jedni s drugima i riječi koje koristimo imaju veliku moć obeshrabriti ili nadahnuti. Koristi jezik vrlina u svome domu, npr: “ovo je bilo jako razborito od tebe”; “što misliš, što bi bilo pravedno napraviti u ovoj situaciji?”; “ponekad mi nedostaje hrabrosti”; “danas sam bila umjerenija u korištenju mobitela”, itd.

* Inspiraciju i ideje za korištenje ovih kartica pronašla sam na blogu Montessori for the World (<https://montessorifortheworld.edublogs.org/>) i na Virtues Project (<https://virtuesproject.com/>). Više o vrlinama i kako ih primijeniti pročitaj u vodiču “Roditeljski pristup učenju”.

* Verbum, Split, 2018, str. 16.

Kada ispravljáš djecu također govori jezikom vrlina: “razgovaramo pristojno u našoj kući” (ako netko prostači) ili “trudimo se biti zahvalni” (ako se netko nepotrebno žali, primjerice na hranu). Kada govorimo jezikom vrlina, zamjenjujemo posramljivanje i okrivljavanje jedni drugih nježnim podsjetnicima na to tko smo i kakvi želimo biti.

2. prepoznaj trenutke u kojima se prakticiraju vrline

U svemu postoji vrлина, bilo vrline koje se prakticiraju ili vrline koje su potrebne. Kad bilo koju situaciju sagledamo kroz leću vrlina, postajemo svjesniji vrlina na koje se trebamo pozvati i vrlina koje nas već vode. U situaciji obeshrabrenja možeš reći djetetu: “sada si ljut na sestru. Vidim da se vježbaš u strpljivosti. To nije jednostavno!”

3. postavi jasne granice

Razmisli: koje vrline želiš prakticirati u svojoj obitelji? U kojoj mjeri? Kako ih prakticiraš? Koje granice u roditeljstvu su ti važne, a koje važnije? Postaviti granice važno je za naše mentalno zdravlje ili svaki puta kada imamo problem u bilo kojem području našeg života. Osobne granice nam pomažu izgraditi zdrave odnose i štite naše vrijeme, energiju i zdravlje.

4. odvoji vrijeme za razmišljanje o vrlinama

Odvoji vrijeme za osobni i unutarnji rast, razmišljanje i otkrivanje ljepote oko sebe. Naš unutarnji život raste ako se gradi na vrlinama. Zato je važno njegovati unutarnji život kako bi pronašli ono što ima smisla u našim životima. Pitaj se: “što mi donosi radost i ispunjenje u životu?”

5. slušaj i podučavaj prijatelje o vrlinama

Nauči kako istinski slušati i biti prisutna u razgovoru s drugom osobom. Ovo primijeni kada netko drugi ima problem. Naime, jedan od najvećih darova koje možemo dati drugome je naša prisutnost. Budući da smo duboko prisutni i slušamo sa suosjećanjem i prisutnošću, pomažemo drugima da isprazne svoju šalicu i pronađu vlastite odgovore. Ovaj pristup osnažuje druge da razmisle o svojim vrlinama.

Kako oblikovati vrline u djeci?

1. budi vođa djeci primjerom: ne zaboravi vježbati se u vrlinama i biti uzor.
2. Daj im priznanje kad vidiš da prakticiraju neku vrlinu. Možeš im to reći tijekom procesa promatranja.
3. Usmjeri dijete prema pravilnom življenju vrlina ako je pogriješilo, ali tek nakon događaja. Svakako prije nego “ukoriš” provjeri nisi li preskočio/la prvi ili drugi korak.